

Kaupunkiseudun yhteistyö – Ilmastonmuutokseen sopeutuminen kaupunkiseudulla

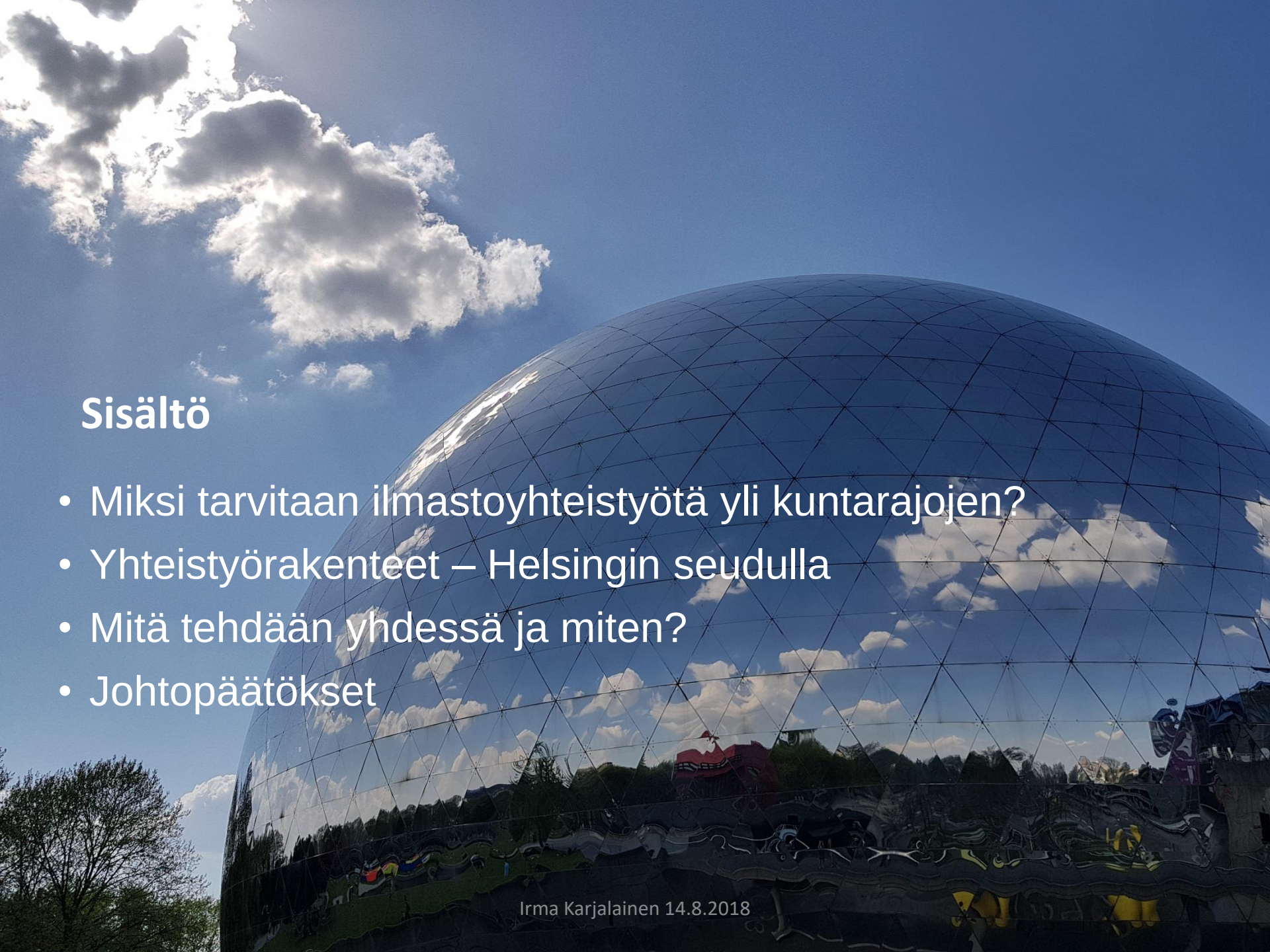

Irma Karjalainen, tulosaluejohtaja ,
Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY,
Kuntaliitto 25.4.2019 , Helsinki

Kaupunkiseudun yhteistyö – Ilmaston **lämpenemisen seurauksiin** sopeutuminen kaupunkiseudulla

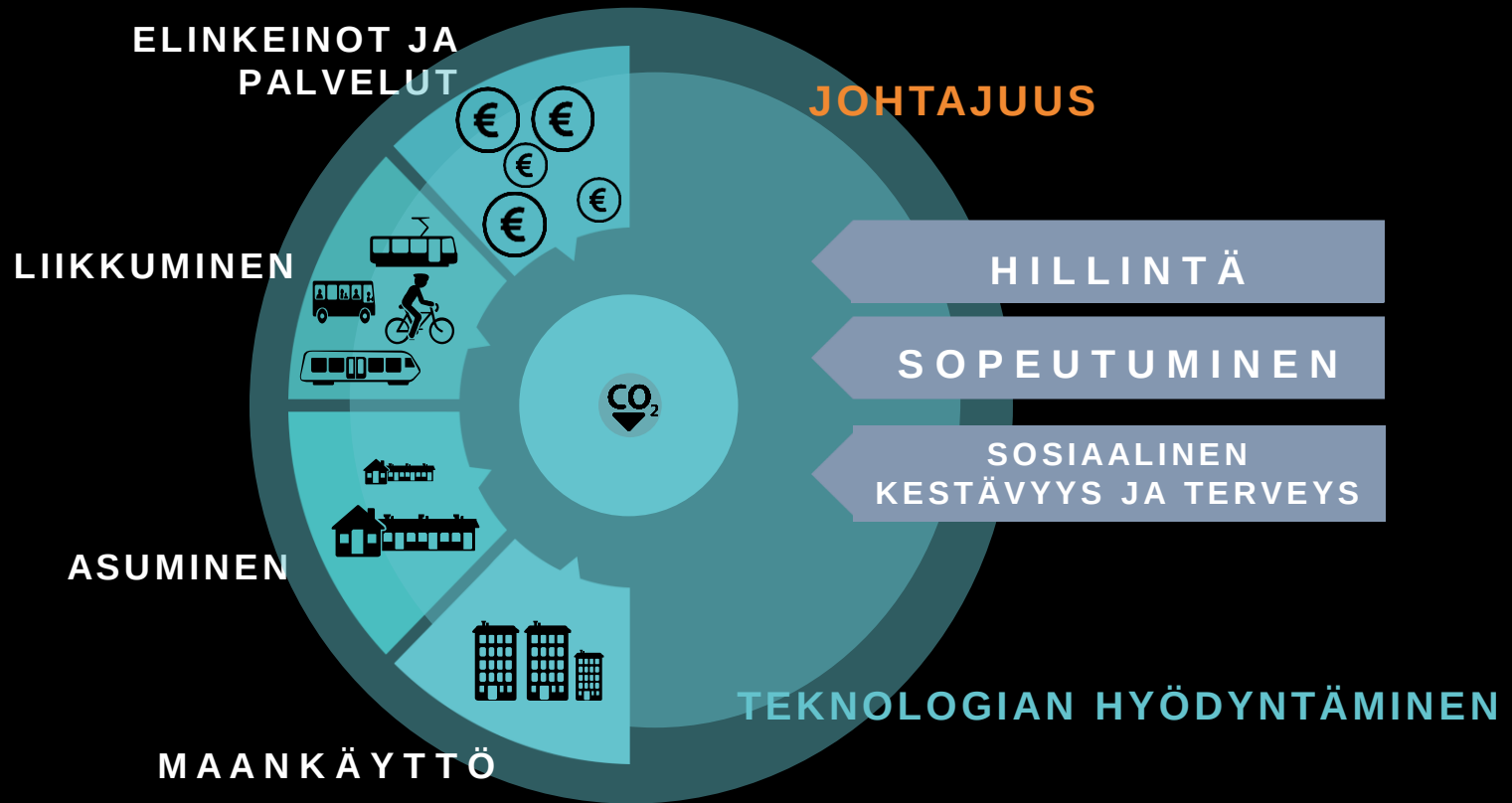
Irma Karjalainen, tulosaluejohtaja ,
Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY,
Kuntaliitto 25.4.2019 , Helsinki

Sisältö

- Miksi tarvitaan ilmastoyhteistyötä yli kuntarajojen?
- Yhteistyörakenteet – Helsingin seudulla
- Mitä tehdään yhdessä ja miten?
- Johtopäätökset

Ilmastokestävä kaupunkiseutua? Minkä pitää muuttua?

Hyvä uutisointi edistää ymmärrystä

HELSINGIN SANOMAT | KESKIVIIKKONA 13. JOULUKUUTA 2006

A 11

A

KAUPUNKI, PL 65, 00089 SANOMA
(09) 122 2511, FAKSI (09) 122 632,
hs.kaupunki@sanoma.fi

HELSINGIN SANOMAT KAUPUNKI

Helsinki tänään

aamulla

+5

iltapäivällä

+5

illalla

+5

Pääkaupunkiseutua patistetaan vähentämään kasvihuonekaasuja

► Ilmastorasitusta aiotaan vähentää 39 prosenttia vuoteen 2030 mennessä

Anna-Leena Pyykkönen
HELSINGIN SANOMAT

► Pääkaupunkiseudulle aiotaan antaa kova tavoite: kasvihuonekaasupäästöjä on vähennettävä asukasta kohti 39 prosenttia 2030 mennessä. Eniten päästöjä syntyy rakennusten lämmityksessä. Sitt seuraavat sähkönkulutus ja liikenne. Nopeimmin lisääntyvät sähkönkulutuksen päästöt, kun on otettu käyttöön uusia laitteita, jotka ovat aina päällä tai valmistuslaskussa. Myös jäähdytys on yleistynyt ja sähkölämmitteisiä pientaloja rakennettu.

Liikenteen kokonaispäästöt ovat lisääntyneet selvästi, ja myös asukasta kohti lasketut päästöt alkavat kasvaa. Energiankulutus ja päästöt kasvavat nopeammin kuin alueen asukasluku. Päästöjä kertyy nyt 6,2 tonnia asukasta kohti vuodessa. Tavoitteena on puristaa ne 4,3 tonniin.

Kasvihuonepäästöt olivat 2004 pienemmät kuin 1990, joka on Kioton sopimuksen vertailuvuosi. Viime vuosina päästöt ovat kääntyneet kasvamaan, eikä suunta muutu ilman tehokkaita toimia.

Asukkaiden ei tarvitse ponnistella yksin ilmastomuutosta vastaan. Espoon, Helsingin, Kaunialisten ja Vantaan kaupunkien yhteinen voimavara.

6,3 tonnia/asukas

4,3 tonnia/asukas

Polkupyöräilijä ylittää Sörnäisten rantatietä Helsingissä. Ihmisiä kannustetaan pyöräilemään, jotta liikenteen päästöt pysyisivät kurissa. Voimaloiden pitäisi vähentää kivihien käyttöä, tai pitäisi ainakin alkaa käyttää puhdasta teknologiaa.

MUUTTUVA ILMASTO

Pääkaupunkiseutu on väljästi rakennettu

JH / HS
Lähde: YTV

NÄKÖKULMA

Anna-Leena Pyykkönen
anna-leena.pyykkonen@sanoma.fi
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kaupunkitoimittaja.

Helsinki on huonoin

Elämäntavat ovat nykyään sellaiset, että energiankulutus kasvaa huimasti. Tilanne on kasvihuonekaasupäästöjen kannalta surkea, kun sähköä ja lämpöä tuotetaan fossiililla polttoaineilla.

Ei siis auta, vaikka ihmiset kuinka napsuttelisivat sähkölaitteiden katkaisimia. Syyt ovat myös syntyneet taalla.

Pääkaupunkiseudulla energiaa tehdään pääosin kivihienellä ja maakaasulla.

Viime vuonna seudulla toimivista yrityksistä Fortum käytti eniten sähkönhankinnassa uusiutuvaa energiaa. Sen osuus oli 64 prosenttia. Vantaan Energialla uusiutuvien osuus oli neljännes ja Helsingin Energialla vain kahdeksan prosenttia.

Päästöt olisivat jopa 40 prosenttia suuremmat ilman sähkön ja lämmön yhteistuotantoa. Sekä ei muuta sitä tosiasiaa, että Helsinki tuottaa Pohjoismaiden suurimista kaupungeista eniten hiilidioksidipäästöjä.

Energiantuotanto on avainasemassa, jos ympäristöä aiotaan suojella. Siihen ei kuitenkaan pontevasti puututa ilmastostrategiassa, koska se ei ole kaupunkien määräysvallassa. Energiantuotantoa säätelevät päästökauppalait, joiden toivotaan ajan mittaan ohjaavan kestävien energialähteiden säreen.

Helsingin Energia on kaupungin omistama liikelaitos, jonka voitot ropisavat yhteiseen kassaan. On kaupungin luottamusmiesten asia päättää, miten niitä käytetään.

Toistaiseksi voitot ovat kaupunginvaltuuston enemmistölle tärkeämmät kuin globaali huoli ilmastosta.

Energialaitosten edustajat ovat olleet mukana ilmastostrategiaa suunnittelemassa ja ymmärtäneet huolen. Tehokkuutta voi lisätä monin pienin keinoin, mutta peruseremonttiin tarvitaan poliittista yksituumaisuutta.

Sisältö

- Miksi tarvitaan ilmasto yhteistyötä yli kuntarajojen
- **Yhteistyörakenteet – Helsingin seudulla**
- Mitä tehdään yhdessä, miten?
- Johtopäätökset

Helsingin seudun kuntien toimintaympäristö - hillintää ja sopeutumista yli kuntarajojen

Liikenne ja ympäristöpalvelut kaupunkiseudulla:

HSY –kuntayhtymä

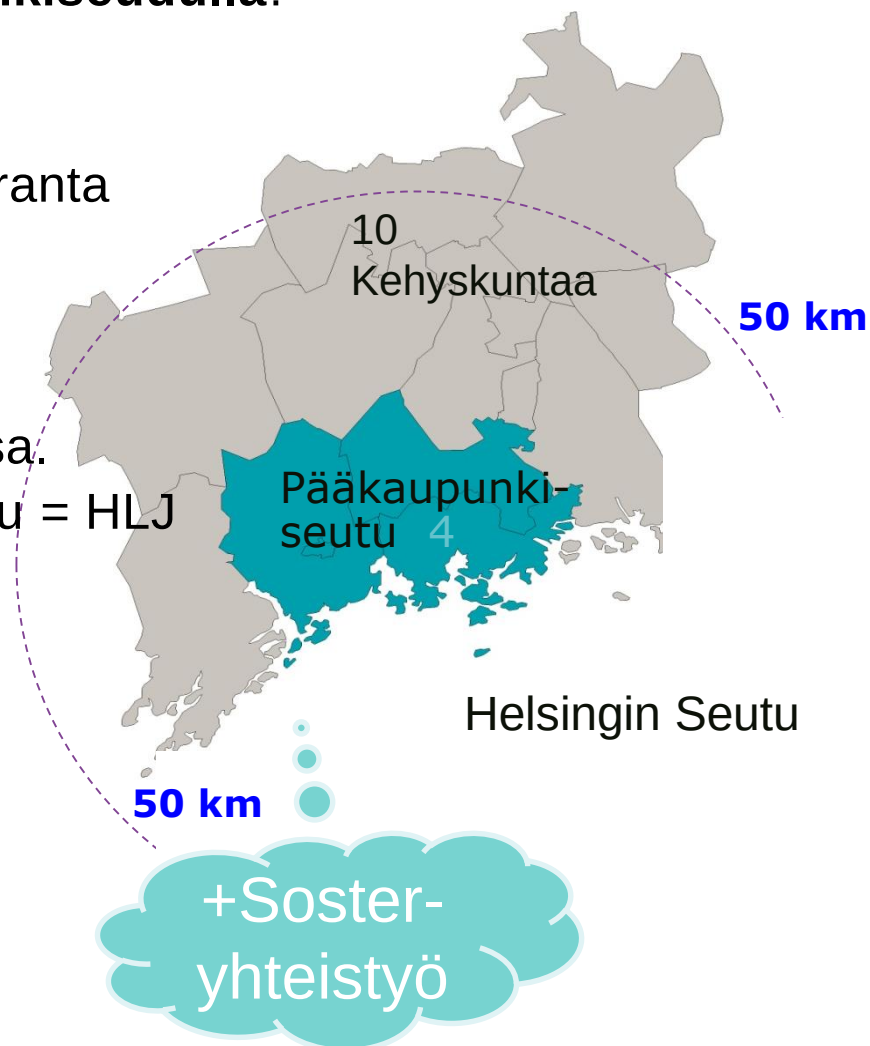
- 4 kaupunkia, yhteiset ilmastotyöt, seuranta
ilmansuojelu, vesi-, jätehuolto

HSL –kuntayhtymä

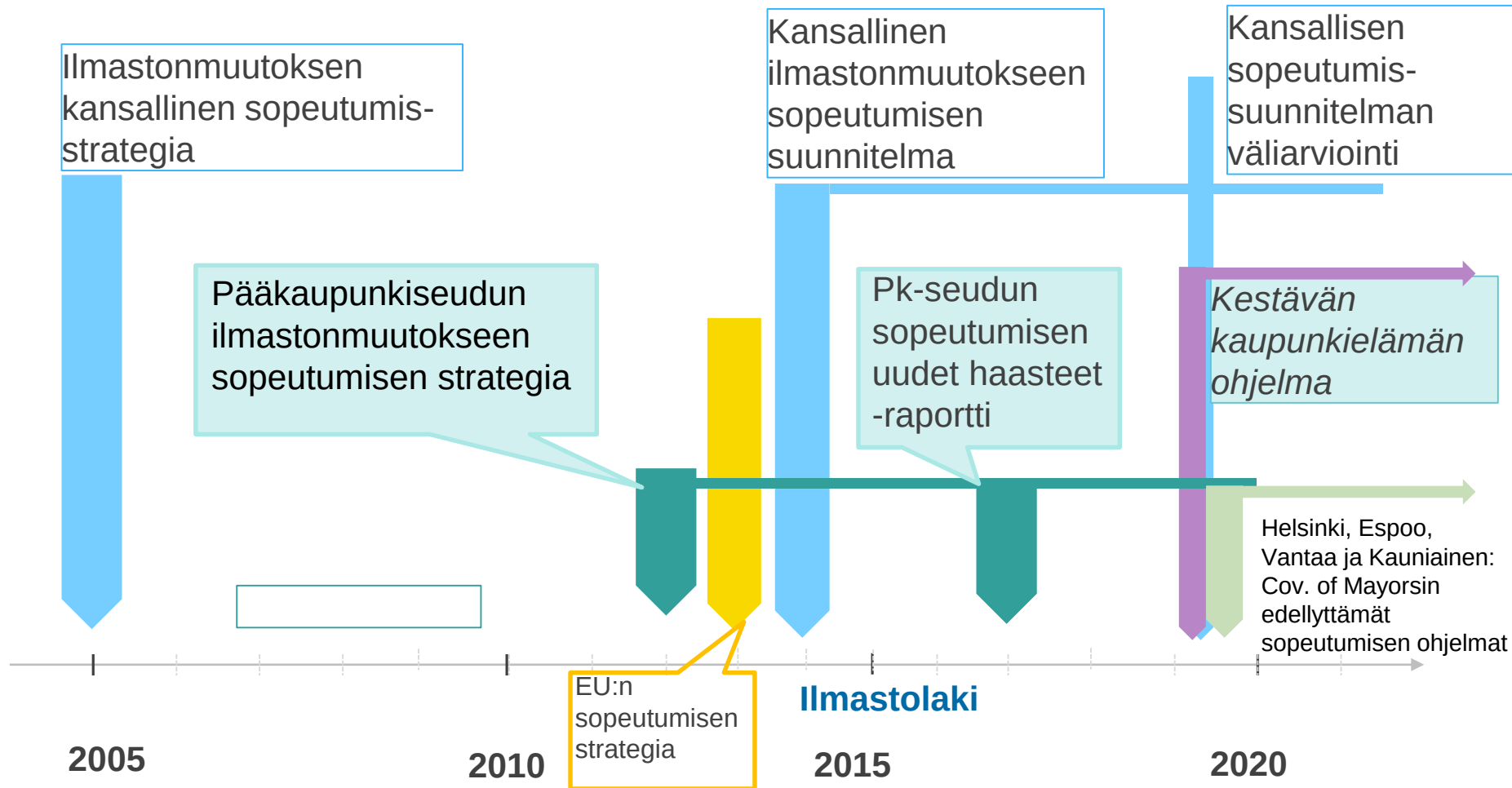
joukkoliikenne pkseudulla ja lähikunnissa.
14 kunnan liikennejärjestelmäsuunnittelu = HLJ

Uudenmaan liitto, 26 kuntaa
maakuntakaava - yhdyskuntarakenne

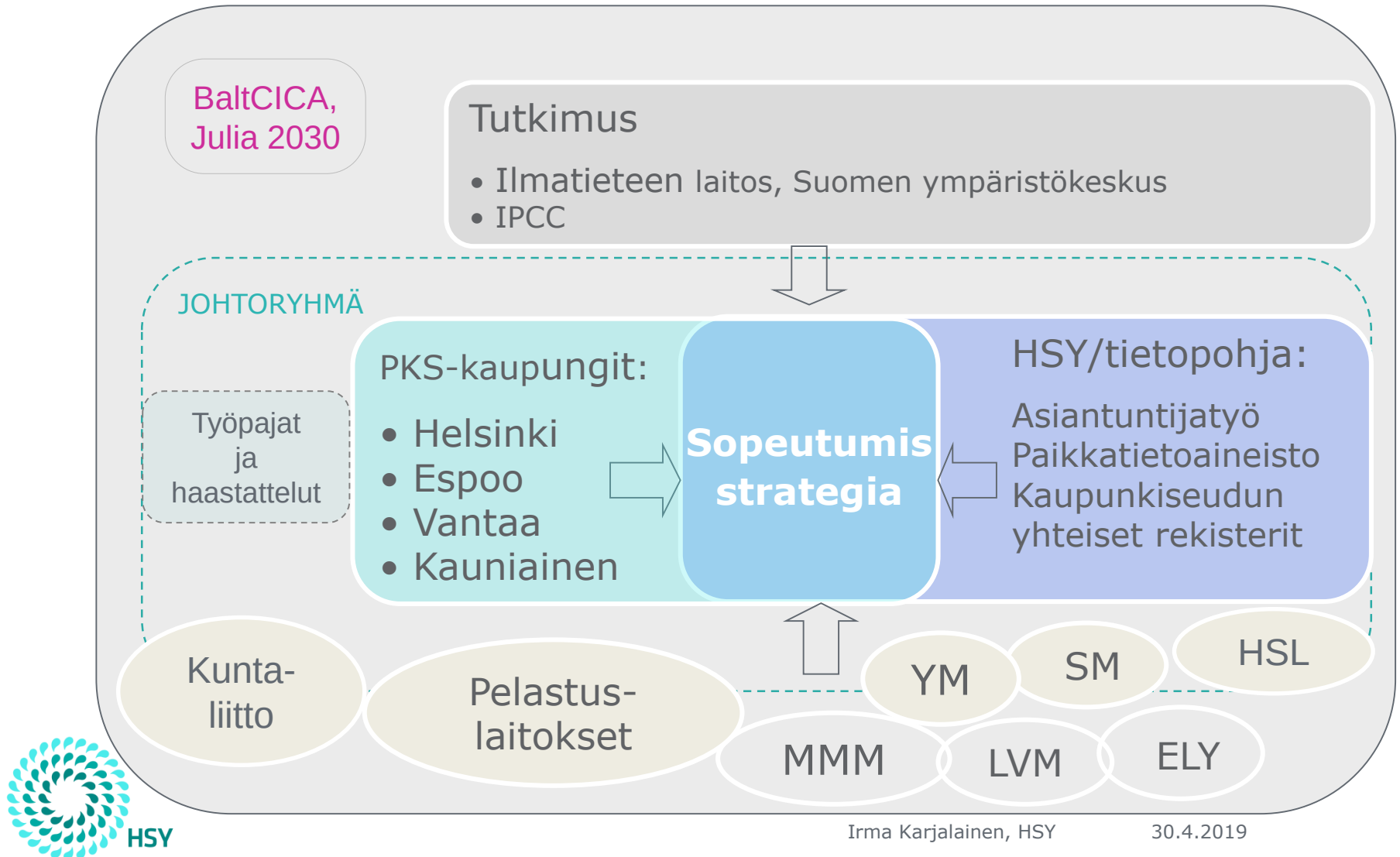
+ MAL sopimukset

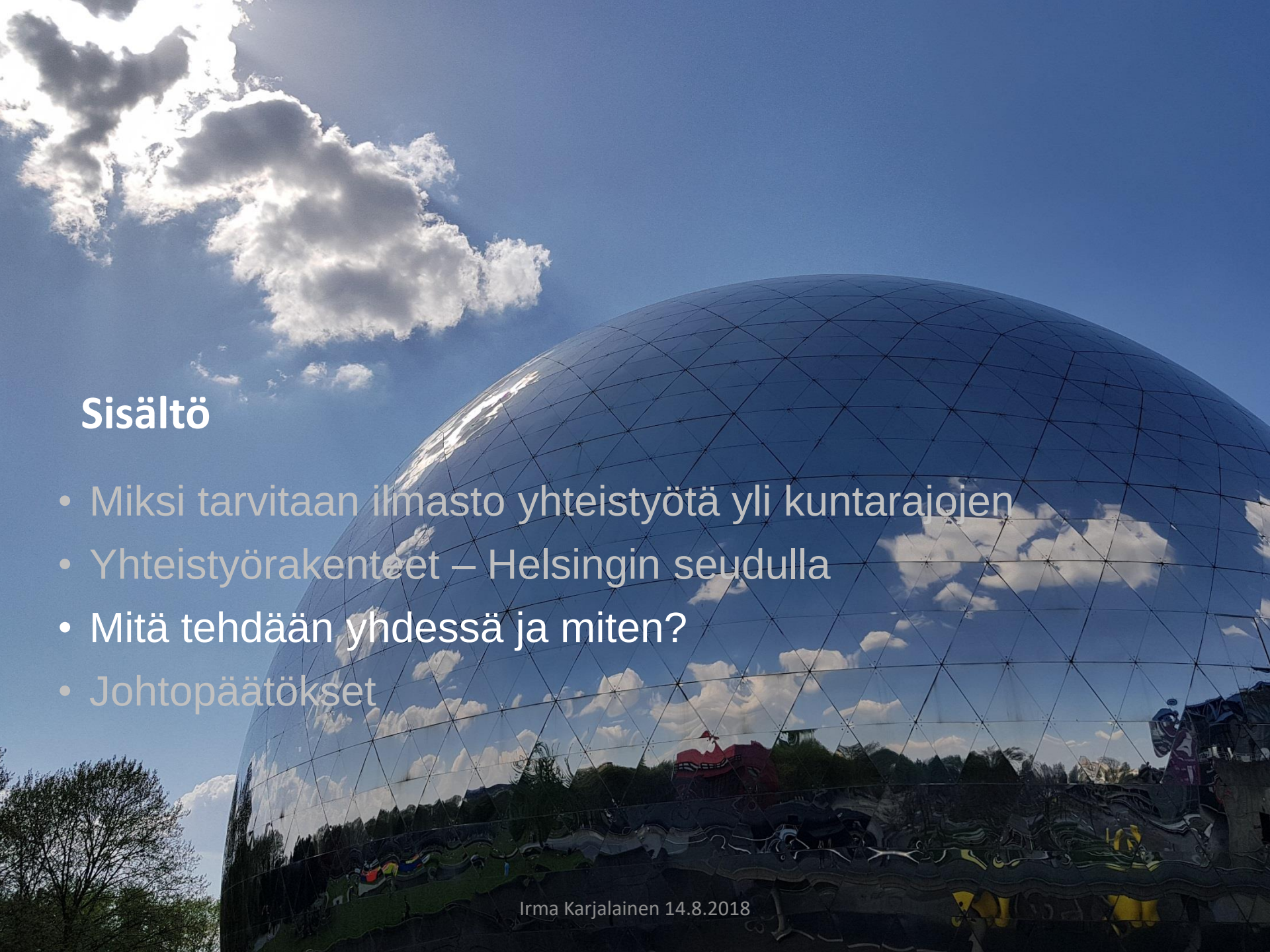

Sopeutumisen strategiat ja ohjelmat valtakunnallisesti ja pääkaupunkiseudulla

Pääkaupunkiseudun sopeutumisstrategian valmistelu

Sisältö

- Miksi tarvitaan ilmasto yhteistyötä yli kuntarajojen
- Yhteistyörakenteet – Helsingin seudulla
- Mitä tehdään yhdessä ja miten?
- Johtopäätökset

Helsingin seudun ilmasto muuttuu -taustaselvitykset 2009-2010

- Ilmaston ja merenpinnan nousun skenaariot Helsingin seudulle,
- Mallinnettiin jokitulvien riskit
- Ilmaston muutoksen vaikutusten arvionti seudulle
- Kartoitettiin olemassa olevat suunnitelmat, ohjelmat, lainsäädäntö ja sopeutumisen tutkimustieto

Näistä sää ja ilmastoriski muodostuu

VAARATEKIJÄ

esim. myrsky
tai tulva

x

HAAVOITTUVUUS

esim. ikä tai
varallisuustaso

x

ALTISTUMINEN

esim. tulvariski-
alueella asuminen

=>

**MAHDOLLISET
VAIKUTUKSET**

esim. ekosysteemeihin,
terveyteen, talouteen

IPCC 2014

Tuotettu VNTEAS-rahoitteisessa hankkeessa *Ennakoiva lyhyen aikavälin sää-, talous- ja ilmastoriskien hallitseminen (ELASTINEN)*

Grafiikka: Pilli-Sihvola, Haavisto, Lazarevic, Luhtala & Ocha/FreePik/FlatIcon.com & Pixabay.com

Ilmastomuutokseen sopeutuminen pääkaupunkiseudulla

HSY

- Pääkaupunkiseudun ilmastomuutokseen sopeutumisen strategia (2012)
- Pääkaupunkiseudun ilmastomuutokseen sopeutumisen uudet haasteet (2017)

<https://www.hsy.fi/fi/asiantuntijalle/ilmastonmuutos/sopeutuminen/>

Valittuja painopistealueita pääkaupunkiseudulla ilmaston muutokseen sopeutumisessa

Maankäyttö

Liikenne ja tekniset verkot

Rakentaminen

Valmius-suunnittelu ja jatkuvuuden hallinta

- Viherrakenne sopeutumisessa
- Hulevesien hallinta
- Vesihuollon varautuminen rankkasateisiin ja ilmaston muuttumiseen
- Liikennejärjestelmasuunnittelu MAL-yhteistyö
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden sopeutuminen: Ilmastoviisas asuminen
- Yhteistyötiedon tuottamisessa ja jakamisessa
- Yhteistyö yritysten ja järjestöjen kanssa
- Jatkuvuuden hallinta ja varautuminen, omatoiminen varautuminen

Mistä tiedämme että sopeutuminen etenee kunnissa?

Sopeutumisen indikaattorit

- Aiemmin seurattiin sopeutumisstrategian toimenpiteiden toteutusta, mutta ei niinkään sopeutumistoimien vaikuttavuutta
- Toimenpiteiden seurantaraportit vuosittain
- Lisäksi kaupungit sopeutuvat tarkentamalla paikallisesti toimia mm.
 - Huomioon ottamalla kaavoituksessa ilmastoriskit
 - Hulevesiohjelmat
 - Muut sopeutumiseen liittyvät kaupunkien ohjelmat ja linjaukset
- Seudun indikaattorityö 1. raportointi 2018
- Strategian seurantaryhmänä kaupunkien yhteinen ILSE ryhmä

Pääkaupunkiseudun indikaattoreiden kehittäminen

1. Vaaratekijät

- Keskilämpötila
- Hellepäivät
- Sademäärä
- Rankkasateet
- *Lumisumma*
- *Nollan asteen ohituspäivät*

2. Altistuminen

- Asukkaiden määrä meritulva-alueilla
- Rakennusten määrä ”
- Asukkaiden määrä vesistötulva-alueilla
- Rakennusten määrä ”
- Hulevesitulvien riskialueet

3. Sopeutumiskyky

- Vettä läpäisemättömät ja
- läpäisevät alueet
- Viherkatot
- Sekaviemäriverkoston ylivuodot
- Sosiaali- ja terveystoimen ohjeistukset

4. Haavoittuvuuden yhdistelmä-indikaattorit

- Sosiaalinen haavoittuvuus helteille / tulville

5. Herkkyys/haavoittuvuus

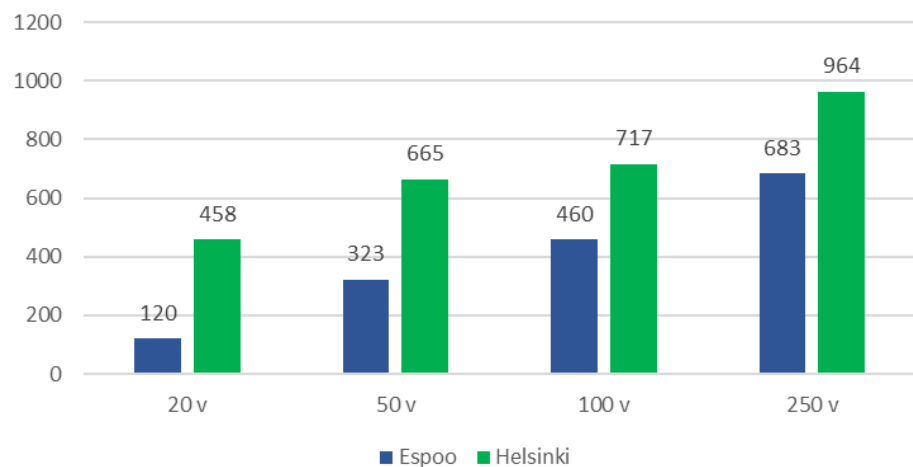
- Ei indikaattoreita

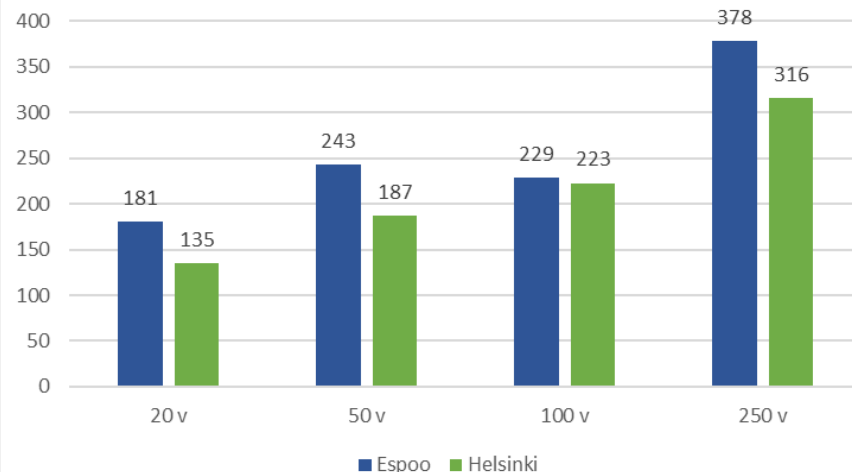
Esimerkki haavoittuvuus indikaattoreista:

Asukkaiden ja rakennusten lukumäärä meritulvan riskialueella

Asukkaita meritulvan riskialueilla

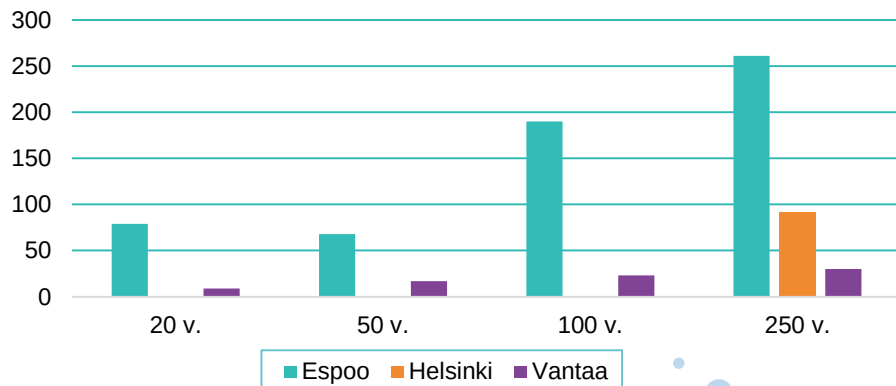
Rakennusten määrä meritulvan riskialueilla

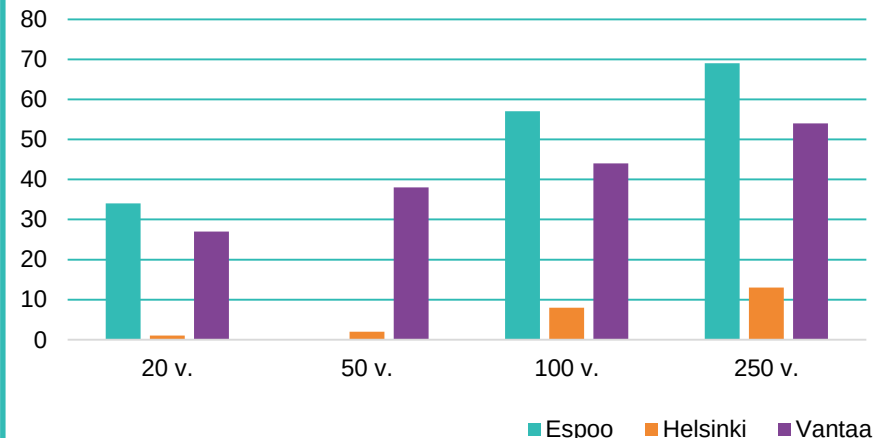
Esimerkki haavoittuvuus indikaattoreista:

Asukasmäärä ja rakennusten määrä vesistö tulva-alueilla tulvan esiintymistiheyden mukaan

Asukasmäärä vesistötulva-alueilla tulvan esiintymistiheyden mukaan

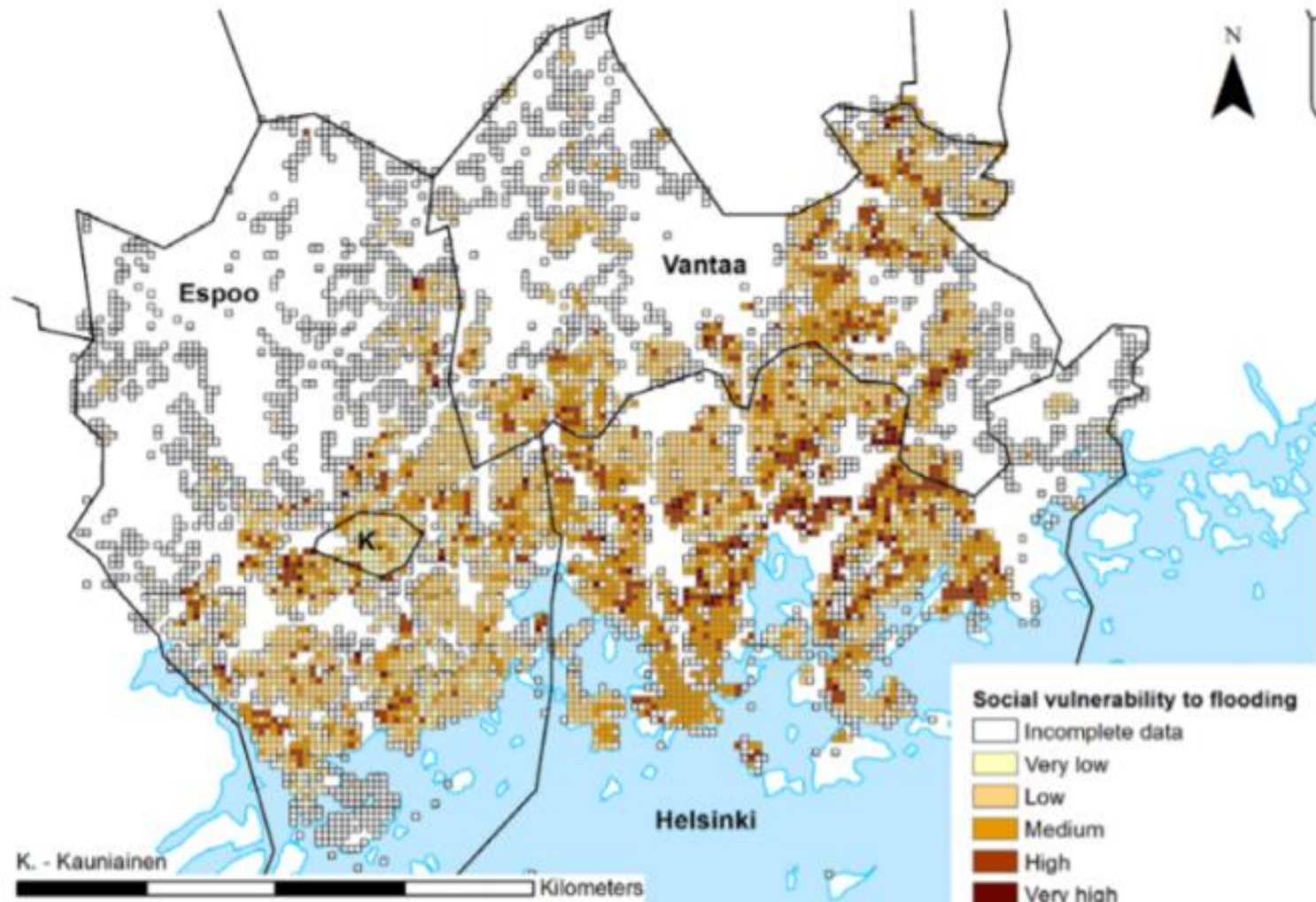

Rakennusten lukumäärä vesistötulva-alueilla tulvan esiintymistiheyden mukaan

Miten usein toistuu tulevaisuudessa?
Menneen tilastot vai tulevat skenaariot?
Muutoksen nopeus?

Sosiaalinen haavoittuvuus tulville pääkaupunkiseudulla

Tuorein
toimenpiteiden
seurantaraportti
tulossa,
indikaattorien
valmistelu jatkuu.

Pääkaupunkiseutu sopeutuu ilmastonmuutokseen

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategian seuranta 2018

Luonnos ILSE-seurantaryhmälle 24.4.2019

Sisältö

- Miksi tarvitaan ilmasto yhteistyötä yli kuntarajojen
- Yhteistyörakenteet – Helsingin seudulla
- Mitä tehdään yhdessä, miten?
- **Johtopäätökset**

Mitä hyötyä indikaattoreista ja seurannasta?

- Ei tehdä samoja virheitä sijainnissa uudelleen
- Julkishallinnon toimenpiteiden läpinäkyvyys kasvaa
- Paikkaan sidottu indikaattoritieto auttaa – ovatko resurssit oikeassa paikassa suhteessa ihmisten tarpeisiin

Yhteiset tavoitteet ja osallistaminen

Lähtökohtana IPCC skenaariot

SosTer -sektorit
mukaan jo alussa

Johtopäätökset

Verkostomainen
yhteistyö

Asiantuntijat
sekä sisältä että
ulkoa mukaan,
laadunvarmistus,
osaamisen
lisääminen

- **Seudullinen ymmärrys** – paikallisten
- päätösten
- vaikutus seudullisesti

- **Vaikutusten arviointi ja**
- **Seuranta**

Kiitos!

Irma Karjalainen | tulosaluejohtaja
Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY